

ПРУ	Письменники Радянської України. Бібліографічний довідник / Упор. О. Килимник, О. Петровський. – К. : Радянський письменник, 1970. – 249 с.
Редько, СПУ	Редько Ю. К. Сучасні українські прізвища. – К. : Наукова думка, 1966. – 215 с.
Редько, ДУП	Редько Ю. К. Довідник українських прізвищ. – К. : Рад. школа. 1969. – 225 с.
Реєстр	Реєстр Війська Запорозького 1649 року / Підгот. до друку : Тодійчук О. В. та ін. – К. : Наукова думка, 1995. – 592 с.
СПЧ	Словник прізвищ : практичний словозмінно-орфографічний (на матеріалі Чернівеччини). – Чернівці : «Букрек», 2002. – 424 с.
Тютюнник, БП	Тютюнник Г. М. Батьківські пороги : Оповідання. – К. : Молодь, 1972. – 175 с.
Фаріон, УПНПЛ	Фаріон І. Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини наприкінці XVIII – початку XIX століття (з етимологічним словником). – Львів : Літопис, 2001. – 371 с.
Худаш, ЗІУА	Худаш М. Л. З історії української антропонімії. – К. : Наукова думка, 1977. – 236 с.
Чабан, ДСП	Чабан М. П. Січеслав у серці нариси / Книга пам'яті. – Дніпропетровськ : ВПОП “Дніпро”, 1994. – 96 с.
Чучка, ПЗУ	Чучка П. Прізвища закарпатських українців. – Львів : Світ, 2005. – 704 с.

*Статтю присвячено дослідженню лексико-семантичних особливостей українських антропонімів з компонентом **крив-** як складовим чинником портретної характеристики індивідуальних ознак їх носіїв.*

Ключові слова: прізвиська, прізвища, антропонімний реєстр, семантика, етимологія.

This article is devoted to investigation of Ukrainian anthroponomy lexical and semantic particularities with “kriv-“component. These anthroponomy words are the main constituent element of portrait description of individual marks of their carriers.

Key words: nickname, surname, anthroponomy list, semantics, etymology.

Михайло Торчинський
(Хмельницький)

УДК 811.161.242

ДЕНОТАТНО-НОМІНАТИВНА СТРУКТУРА МІФОНІМІЇ ЯК СКЛАДНИК УКРАЇНСЬКОЇ ОНОМАСТИЧНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ

На принципі денотатно-номінативного структурування онімного простору, яке ґрунтується на характері іменованих об'єктів, звертала увагу у своїх студіях більшість ономастів, проте особливо детально це питання, принаймні протягом другої половини ХХ – початку ХХІ ст., було розроблене у працях узагальнювального плану В. В. Німчука [1], О. В. Суперанської [4], Н. В. Подольської [3] та у словнику загальнослов'янської ономастичної термінології [2]. Звичайно, структуровано і клас міфонімів, зокрема, визначено їхню сутність, встановлено місце власних назв міфічних об'єктів у системі усіх пропріальних одиниць, частково з'ясовано диференційні особливості цих онімів, які вважаються одними із найбільш давніх.

Зокрема, В. В. Німчук, поділивши усі власні назви на три групи: власні назви місць, інших об'єктів (крім місць) та живих істот, до **теонімів** і **демонімів** відніс імена богів, язичницьких (поганських) божеств і демонів; до **міфонімів** – імена алегоричних, вигаданих, фантастичних, міфологічних істот; до **персонімів** – імена персоніфікованих явищ, казкових істот, героїв [див.: 1, с. 35].

Низку розрядів пропріативів виокремила О. В. Суперанська, і до складу першого із них віднесла назви живих істот та істот, які сприймаються як живі. Це антропоніми, зооніми та **міфоніми** („найменування людей, тварин, рослин, географічних і космографічних об'єктів, різних предметів тощо, які в дійсності ніколи не існували. Особливе місце... посідають **теонімія** (імена богів)... і **демононімія** (найменування різних духів, вищих і нижчих, добрих і злих). Імена героїв і титанів ... займають проміжне становище між антропонімією і теонімією” [4, с. 180–181]).

В „Основній системі і термінології слов'янської ономастики” у складі біонімів закономірно виділено п'ять розрядів власних назв, таких як антропонім, зоонім, фітонім, а також **міфонім** („Власна назва істоти, яку людина уявляла собі, як реально існуючу (міфологічний персонаж, казкова істота, алегоричний персонаж, лялька”, наприклад (рос.): „царь Берендей, Илья Муромец, Василиса Прекрасная, Кощей” [2, с. 94]) і **теонім** („Власна назва бога або богині”, наприклад (рос.): *Перун, Даждьбог, Стрибог, Мокошь, Волос; Зевс, Деметра, Посейдон, Аполлон* [2, с. 95]).

Певні недоречності наявні у дефініції терміна **міфонім**. По-перше, така його форма, ще й у поєднанні з паралельним варіантом („*міфонім // власная назва міфічної асобы*”), зафіксована лише у білоруській мові, хоча, безумовно, вони функціонують і в інших, зокрема східнослов'янських, мовах; по-друге, ототожнення цього терміна з такими, як *мифоантропоним* (рос.), *псевдоантропонім // несправжній антропонім* (укр.) і подібними, не є науково достовірним, оскільки навіть у визначенні його сутності вказується, що це не обов'язково повинна бути власна назва людини. Тому прийнятним є термін **міфонім** як загальне позначення для міфоантропонімів, міфоперсонімів, міфозоонімів тощо.

Зате термін **теонім** характеризується певною однозначністю свого вживання, адже лише у чотирьох мовах із дванадцяти зафіксовано по дві паралельні форми: словацькій – *theonymum // osobné meno boga*, польській – *teonim // nazwa bóstwa*, серболужицькій – *teonum // mjeno boha* та словенській – *teonim // božansko ime*, а в німецькій мові наявні два різновиди теоніма – *Gottesname* („в монотеїстичній релігії ім'я Бога”) і *Gottername* (в політеїстичній релігії ім'я будь-якого бога або богині”) [2, с. 95]. Однак неправомірно вважати теоніми різновидами міфоантропонімів, на що вказує нумерація словникових статей „Основної системи і термінології слов'янської ономастики”.

Окремо кваліфікується **міфозоонім** як „власна назва живої істоти, яка фактично не існує, тобто тварини у міфології, у байках, у казках і т. п.”, наприклад (рос.): „*Золотая рыбка* (рыба), *Царевна-Лягушка* (девушка, обращенная в лягушку), *Сурин, Пегас, Цербер*” [2, с. 97]. Немає єдності у формах цього терміна, який може бути й однослівним (наприклад, у польській мові – *pseudozoonim*, російській – *мифозооним* тощо), і словосполученням (наприклад, у чеській і словацькій мовах – *nepravé zoonymum*, болгарській – *приказнично име на животно*), і поєднанням обох варіантів (наприклад, в українській мові – *псевдозоонім // несправжній зоонім*, білоруській – *міфазаонім // власная назва міфічной жывёлыны*, сербохорватській – *pseudozoonim // prividni zoonim*); у німецькій мові термін не зафіксований [див.: 2, с. 97]. Звичайно, така група власних назв є складником міфонімів, а не самостійним класом онімів.

Безперечно, кращим зразком структурування пропріальної лексики у вітчизняній ономастиці є „Словник російської ономастичної термінології [див.: 3], у якому дослідниця ономастичну картину світу будує і за допомогою шести схем, і у власне термінологічному реєстрі.

На схемі 5 „Назви сфер людської діяльності” [3, с. 16] оніми розділені на чотири класи: **теоніми** (власні назви богів будь-яких пантеонів: *Перун, Зевс, Будда* [3, с. 124]), **міфоніми** (власні назви будь-якої сфери онімного простору у міфах, епопеях, казках, билинах [3, с. 83–84]), а також ідеоніми і прагматоніми.

Теоніми на окремі підгрупи не поділяються (хоча градація імен богів, зважаючи на наявність трьох світових релігій (християнства, мусульманства і буддизму) та язичницьких вірувань, була б, на нашу думку, доцільною, тим паче, що серед міфонімів розрізняються певні різновиди, на кшталт міфоантропонімів, міфоперсонімів, міфотопонімів, міфозоонімів та міфофітонімів [див.: 3, с. 84]).

Безумовно, обидва класи онімів можна об'єднати в одну групу – міфологічно-релігійну, що відзначає і Н. В. Подольська; саме ж розрізнення теонімів та міфонімів теж правомірне, тому що „не кожен міф, а тим більше казка, билина, містять у собі імена богів; останні складають особливу категорію серед власних назв” [3, с. 16].

В енциклопедії „Слов'янська ономастика” фактично увага звертається лише на **теоніми** (дослов'янські та слов'янські номінації) [8, I, с. 494–495]. Слід зазначити, що у цій праці

вказано на активізацію в Україні міфонімічних досліджень: „Зі здобуттям Україною незалежності активніше розвиваються деякі традиційні і зароджуються нові теорії: ономастика й етно- та глотогенез слов'ян й українців, ... міфонімія і язичницькі мотиви в ономастиці України [8, I, с. 46].

Більшість сучасних дослідників власних назв (особливо авторів монографій та дисертаційних робіт), навіть якщо це не передбачено їхніми завданнями, у процесі вивчення тих чи інших властивостей онімів все одно торкається і питань, пов'язаних із групуванням їх у певні розряди на основі різних, зокрема, і денотатно-номінативних ознак. Перерахувати такі студії практично неможливо, та й нові теорії, пов'язані зі структуруванням онімного простору, фіксуються рідко, оскільки, за традицією, розглядаються узвичаєні класифікації пропріативів.

У цілому дослідження міфонімів (і слов'янських, й античних) переважно представлене лексикографічними й енциклопедичними виданнями, у яких характеризуються насамперед екстралінгвальні, а також семантичні, етимологічні, хронологічні й деякі інші особливості міфонімікону. Це роботи таких авторів, як Р. Барт, В. В. Богданов, А. М. Василенко, В. А. Вересаєв, В. Войтович, В. Ф. Давидюк, Ю. В. Зайцев, М. І. Зубов, А. А. Ішутін, А. С. Кайсаров, І. Я. Козовик та О. Д. Пономарів, І. Н. Лосєва, Н. С. Капустін, О. Т. Кірсанова і В. Г. Тахтамішев, М. Москаленко, Н. В. Павлюк, а також праці словникового типу А. О. Білецького, Л. Вагуріної, Є. М. Мелетинського, В. Я. Петрухіна і С. Плачинди.

Нове структурування міфонімії за характером номінованого денотата нами частково уже пропонувалося [див.: 5; 6; 7]. Як показала практика подальших ономастичних студій, такої градації власних назв міфічних об'єктів недостатньо. Насамперед відсутні міфонімічні поняття, що ґрунтуються на загальних категоріях ономастики. Відповідно, така терміносистема має бути доповнена низкою словникових статей, які стосуються визначення:

сутності міфоніма (МІФОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання' + *онім*) – різновид вітонімів. ВН міфічного об'єкта: *Зевс, Іван-Побиван, Микола-чудотворець, Ярило*. Не всі міфоніми можна кваліфікувати як підполе вітонімів (це передусім залежить від психічних особливостей мовця));

сукупності міфологічних назв (1. МІФОНІМІКОН (від 'міфонім') – словник або реєстр міфонімів, наявних у певній мові або характерних для окремих територій чи періодів: *давній (язичницький) міфонімікон*; 2. МІФОНІМІЯ (від 'міфонім') – один із секторів онімного простору. Сукупність міфонімів певної мови або окремих територій, періодів, текстів тощо: *антична міфонімія*, зокрема релігіоніми і фабулосоніми);

відміфонімічних прикметникових утворень (1. МІФОНІМІЙНИЙ (від 'міфонімія') – прикметник, який стосується терміна 'міфонімія': *міфоніміїні ознаки*; 2. МІФОНІМІЧНИЙ (від 'міфоніміка') – прикметник, який стосується терміна 'міфоніміка': *міфонімічні студії*; 3. МІФОНІМНИЙ (від 'міфонім') – прикметник, який стосується терміна 'міфонім': *міфоніміні деривативи*);

міфоніміки як підгалузі вітоніміки (МІФОНІМІКА (від 'міфонім') – розділ вітоніміки, присвячений вивченню міфонімів);

дослідника відповідних номінацій (МІФОНІМІСТ (від 'міфонім') – дослідник міфонімів, напр.: *А. О. Білецький*).

Власне денотатно-номінативна структура міфонімікону передбачає розмежування насамперед двох різновидів власних назв, таких як:

РЕЛІГІОНІМ (від лат. *religio* – 'побожність' + *онім*) – різновид міфонімів. ВН об'єкта, пов'язаного з певним релігійним вченням: *Богородиця, Святий Пантелеймон, Ягве*;

ФАБУЛОСОНІМ (від лат. *fābulosē* – 'казково, подібно до казки' + *онім*) – різновид міфонімів (водночас – і складник поетонімії). ВН казкового об'єкта: *Івасик-Телесик, Колобок*.

Із-поміж **релігіонімів** виокремлюються агіоніми, ангелоніми і теоніми:

АГІОНІМ (від грец. *hagios* – 'святий' + *онім*) – ВН святого, великомученика тощо: *Ананда, Святий Гіацинт, Святий Миколай, Умар*;

АНГЕЛОНІМ (від грец. *angelos*, букв. – 'вісник' + *онім*) – ВН помічника Бога (ангела, архангела тощо): *Гавриїл, Мухаммад, Шіва*;

ТЕОНІМ (від грец. *theos* – 'бог' + *онім*) – ВН бога (божества): *Христос, Юпітер*.

Теоніми мають більш детальну градацію, поділяючись на дві групи, остання з яких, у свою чергу, членується ще на дві підгрупи:

МОНОТЕОНІМ (від грец. *monos* – 'один, єдиний' + *теонім*) – ВН бога у системі монотеїзму: *Аллах, Бог-Отець, Будда*;

ПОЛІТЕОНІМ (від грец. *poly* – 'багато' + *теонім*) – ВН бога (божества) у системі політеїзму: *Гефест, Стрибог*, зокрема антико- і націополітеонім:

АНТИКОПОЛІТЕОНІМ (від лат. *antiquus* – 'стародавній' + *політеонім*) – ВН бога (божества) античного (передусім давньогрецького і давньоримського) пантеону: *Зевс, Марс*;

НАЦІОПОЛІТЕОНІМ (від лат. *patio* – 'народ, нація' + *політеонім*) – ВН бога (божества) у системі язичницьких вірувань окремого народу або етнічної групи: *Лада, Перун*.

На основі терміна **теонім**, зважаючи на значну кількість студій, присвячених його вивченню, теж створено відповідну терміносистему:

ТЕОНІМІЙНИЙ (від 'теонімія') – прикметник, який стосується терміна 'теонімія': *теонімійна специфіка*;

ТЕОНІМІКА (від 'теонім') – розділ міфоніміки, присвячений вивченню теонімів. Безпосередньо теоніми описували М. І. Зубов, А. А. Ішутін, М. Москаленко, а також дослідники міфонімів у цілому;

ТЕОНІМІКОН (від 'теонім') – словник або реєстр теонімів, наявних у певній мові або характерних для окремих територій чи періодів: *давньоєврейський теонімікон*;

ТЕОНІМІСТ (від 'теонім') – дослідник теонімів, напр.: *М. І. Зубов*;

ТЕОНІМІЧНИЙ (від 'теоніміка') – прикметник, який стосується терміна 'теоніміка': *теонімічна система словотвору*;

ТЕОНІМІЯ (від 'теонім') – один із сегментів онімного простору. Сукупність теонімів певної мови або окремих територій, періодів, текстів тощо: *ісламська теонімія*;

ТЕОНІМНИЙ (від 'теонім') – прикметник, який стосується терміна 'теонім': *теонімні ознаки*.

Більшість **релігіонімів** також додатково поділяється на буддоніми, ісламоніми і християноніми:

БУДДОНІМ (від санскр. *buddha*, букв. – 'просвітлений' + *онім*) – ВН об'єкта, пов'язаного з буддизмом: *Брахма, Будда, Мара*;

ІСЛАМОНІМ (від араб. *islām, salama* – 'підкоритися (волі Аллаха)' + *онім*) – ВН об'єкта, пов'язаного з ісламом: *Аллах, Джебріль, Усман*;

ХРИСТІЯНОНІМ (від лат. *christianismus* < грец. *Christos*, букв. – 'помазанець' + *онім*) – ВН об'єкта, пов'язаного із християнством: *Архістратиг Михаїл, Ісус Христос, Свята Варвара*.

Як **фабулосоніми** (водночас – і як складник поетонімії) кваліфікуються, зокрема, міфовітонім, міфоергонім, міфоідеонім, міфокосмонім, міфопрагматонім і міфотопонім:

МІФОВІТОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання' + *вітонім*) – ВН казкового об'єкта живої природи: *Дерево Життя, Лисичка-Сестричка, Цар Горох*;

МІФОЕРГОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання' + *ергонім*) – ВН колективу, засвідчена у казках, міфах і подібних творах: *Божі ангели*;

МІФОІДЕОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання' + *ідеонім*) – засвідчена у казках, міфах і подібних творах ВН об'єкта, пов'язаного з нематеріальною сферою діяльності людей: *Велесовий тиждень, Великий потоп*;

МІФОКОСМОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання' + *космонім*) – ВН космічного об'єкта, засвідчена у казках, міфах і подібних творах: *Вурій, планета Фаєтон*;

МІФОПРАГМАТОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання' + *прагматонім*) – засвідчена у казках, міфах і подібних творах ВН об'єкта, пов'язаного з матеріальною сферою діяльності людей: *Вавилонська вежа, Яйце-Райце*;

МІФОТОПОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання' + *топонім*) – ВН географічного об'єкта, засвідчена у казках, міфах і подібних творах: *ріка Лета, гора Олімп*.

Як підполе міфовітонімів можна кваліфікувати насамперед міфоантропоніми, міфозооніми, міфоперсоніми і міфодітоніми (інші фабулосоніми епізодично мають ознаки вітонімів, тобто зазнають антропоморфізації: *Річка Лета здригнулася*):

МІФОАНТРОПОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання' + *антропонім*) – ВН людини, засвідчена у казках, міфах і подібних творах: *Василина Премудра, Іван-Царевич*;

МІФОЗООНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання' + *зоонім*) – ВН тварини, засвідчена у казках, міфах і подібних творах: *Зайчик-Побігачик, Сірий Вовк*;

МІФОПЕРСОНОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання', лат. *persona* – 'маска; роль; особа' + *онім*) – ВН казкового персонажа (не людини, не тварини і не рослини): *Баба Яга, Змій Горинич*. Н. В. Подольська сутність такого поняття ідентифікує терміном 'міфоперсонім';

МІФОФІТОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання' + *фітонім*) – ВН рослини, засвідчена у казках, міфах і подібних творах: *дуб Проскурон, Рай-дерево*.

Фіксуються і певні різновиди міфоантропонімів та міфоперсонімів:

ГЕРОСОНІМ (від грец. *hērōs* – 'напівбог; богатир, герой' + *онім*) – ВН богатиря (героя, наділеного надзвичайною силою), засвідчена у казках, міфах і подібних творах: *Геркулес (Геракл), Прометей*;

МІФОСПІРИТОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання', лат. *spiritus* – 'дух; душа' + *онім*) – ВН нематеріального об'єкта, засвідчена у казках, міфах і подібних творах: *Вельзевул, Літавиця*;

ДЕМОНОНІМ (від грец. *daimōn* – 'божество, дух' + *онім*) – різновид міфоспіритонімів (водночас – і складник поетонімії). ВН земного нематеріального об'єкта (домовика, нечистої сили тощо): *Вій, Куць*;

ОРКОНІМ (від лат. *Orcus* – 'підземний світ, царство тіней' + *онім*) – різновид міфоспіритонімів (водночас – і складник поетонімії). ВН міфічної підземної істоти: *Люцифер*.

Міфотопоніми теж поділяються на три підгрупи, хоча у їхньому складі можна виокремити й інші підвиди:

МІФОГІДРОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання' + *гідронім*) – ВН гідрооб'єкта (передусім – річки), засвідчена у казках, міфах і подібних творах: *Забудь-річка*;

МІФООРОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання' + *оронім*) – ВН об'єкта рельєфу, засвідчена у казках, міфах і подібних творах: *Парнас*;

МІФОХОРОНІМ (від грец. *mythos* – 'слово, сказання' + *хоронім*) – ВН території, засвідчена у казках, міфах і подібних творах: *країна достатку Аркадія*.

Кількість міфонімів, у зіставленні, наприклад, з антропонімами, значно менша, не є складною і їхня будова; водночас часто це – досить давні лексеми зі складною етимологією.

Подальших наукових студій у плані удосконалення терміносистем потребують як інші розділи вітоніміки, так і решта галузей ономастики (топоніміка, ергоніміка, космоніміка й особливо прагматоніміка й ідеоніміка).

ЛІТЕРАТУРА

1. Німчук В. В. Українська ономастична термінологія (проект) / В. В. Німчук // Повідомлення Української ономастичної комісії. – К. : Наукова думка, 1966. – Вип. 1. – С. 24 – 43.
2. Основная система и терминология славянской ономастики (Основен систем й терминологија на словенската ономастика). – Скопье, 1983. – 414 с.
3. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии / Н. В. Подольская. – М. : Наука, 1988. – 192 с.
4. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного / А. В. Суперанская. – М. : Наука, 1973. – 366 с.
5. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови : монографія / М. М. Торчинський. – Хмельницький : Авіст, 2008. – 550 с.

6. Торчинський М. М. Структура, типологія і функціонування онімної лексики української мови : дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.01 – українська мова / М. М. Торчинський. – К., 2010. – 502 с.
7. Торчинський М. М. Українська ономастика : навчальний посібник / М. М. Торчинський. – К. : Міленіум, 2010. – 238 с.
8. Słowiańska onomastyka. Encyklopedia / pod redakcją Ewy Rzetelskiej-Feleszko i Aleksandry Cieślukowej przy współ J. Dumy. – Warszawa; Kraków : Wyd-wo Naukowe Warszawskie, 2002 – 2003. – Т. 1 – 2.

У статті охарактеризовано денотатно-номінативну структуру міфонімів як одного із розрядів власних назв. Нова типологія міфонімії за характером іменованих денотатів включає насамперед загальнотеоретичні поняття, які доповнюють відповідну терміносистему ономастики в цілому. Більш детально розмежовано і номінації міфічних об'єктів.

Ключові слова: денотатно-номінативна структура, міфонім, міфоніфія, власна міфічна назва.

The article describes denotation nominative structures of mythonyms as one of the classes of proper names. A new typology of mythonyms after character of named kinds of denotation includes first of all general theoretic concepts which complement a certain term system of onomasiology in general. The nominations of mythoobject are differentiated in more detail.

Key words: denotation nominative structures, mythonym, mythic proper name.

Віктор Шультяч
(Київ)

УДК 81'373.23:811.161.2

УКР. *СОВВА* І СПОРІДНЕНІ АНТРОПОНІМИ

Заголовне слово фіксується в (СКТ 753; СП 330). Його можна кваліфікувати як форму з асиміляцією (лабіалізацією) плавного в позиції перед лабіальним, тобто *Совва* < **Солва*. В такому разі *Совва* може зіставлятися з рос. *Зовва* (ЖПТ) < **Совва* (3- < С-), *Сов* (ЖПТ), укр. *Сов* (ЖПТ) < **Соль*, *Шова* (РУС 482) < **Солва* (форми з абсорбцією плавного), *Совло* (Панцьо 118) < **Солво* (метатеза), *Сольюк* (КПУ Херс. 7, 64) – патронім на -ук від **Сольв*, *Зайва* (Горпинич, Тимченко 100) < **Сайва* < **Салва* (-j- < -л'-), пол. *Solwa* (SN VIII, 567) і т.п., похідними від **Сьлва*, **Сьлв*, **Сьлво*, **Сьлв*.

Наведений нижче фактичний матеріал засвідчує п'ятифонемну вокалізацію редукованого -ь- у сполучі -ьл-, описану Р. М. Козловою (Козлова III, 318). При цьому практично в кожному з вокалізованих варіантів спостерігаються (або потенційно можливі): перехід -л- > -л'- > -j- (солодкозвучність); асиміляція плавного -л-; різного роду метатези; розвиток секундарних голосних після плавного; білабіальна артикуляція -l-, тобто перехід -l- > -y-; фонетичний рух анлаутного с- > ш-, с- > з-. Пор.:

реалізація -ьл- > -ал-: укр. *Салва* (РУС 368), *Сальв* (Новикова 723), *Сальва* (PI Хм. 3, 1027), рос. *Сальва*, *Сальвин* (ЖПТ), *Шавлин* (ЖПТ) < **Шалвин*, *Шавва* (ЖПТ) < **Салва*, *Шавлов* (КПУ Харк. 2, 716), *Саввов* (КП Севастополь 7, 153), (похідні) *Саулово*, *Саулино* – ойконіми в колишніх Ярославській та Тверській губ. (Vasmer RGN IX, 111), блр. *Сальвиновка* – назва поселення відантропонімного походження в колишній Могильовській губ. (Vasmer RGN IX, 75), *Шельвинський* (ЖПТ), пол. *Saiwa*, *Salwa* (SN VIII, 260, 270), *Szajwa*, *Szalwa* (SN IX, 212, 215), *Szajwowicz*, *Zalwowski* (SN IX, 212; X, 416), чеськ. *Salva* (ЧП), словц. *Salva* (TZ Bratislava 311);

реалізація -ьл- > -ел-: д.-руськ. *Шелвь*, 1227 р. – галицький воєвода (ПСРЛ II, 781), ст.-укр. *Шелевенко*, 1654 р. (Тупиков 836) < *Шелвенко*, укр. *Шелева* (Богдан 263) < **Шелва* – форми з другим повноголоссям, укр. *Шельвинський* (СП 393), *Сельвинович* (Богдан 257), блр. *Шельвинський* (ЖПТ), пол. *Sejwa*, *Selwa*, *Szelwa* (SN VIII, 346, 350; IX, 266), *Szelewa* (SN IX, 265), чеськ. *Ševl* (ЧП). Сюди ж д.-руськ. *Шелвовъ борькъ*, 1146 р. – мікротопонім поблизу давнього Києва (ПСРЛ II, 325), *Шелово с лце*, 1161 р. – укріплений пункт на р. Сухій Либеді, що прикривав західні підступи до Києва (ПСРЛ II, 512). Обидві назви І.М. Железняк правомірно кваліфікувала як відантропонімні деривати (ЕСЛГНПР 174). Наведені факти